

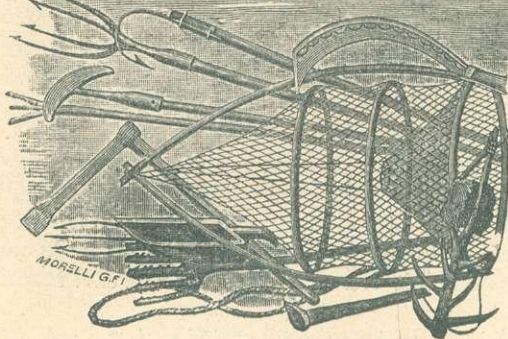
HALÁSZAT.

Szerkeszti LANDGRAF JÁNOS, országos halászati felügyelő.

A Földművelésügyi m. k. Ministerium

megbízásából »A TERMÉSZET« melléklapjaként
kiadja:

Dr. Lendl Adolf. ♦ Budapest, II., Donáti-utca 7.

A »Halászat« előfizetési ára 3 korona,

»A Természet«-tel együtt 6 korona.

A Balaton jövője.

Vonatkozásban felette fontos, arányaiban pedig ritka nagyszabású vállalat kezdi meg működését 1900. évi január hó 1-én. Ekkor lép ugyanis hatályba az a szerződés, melyet a „Balatoni halászati társulat“ a kötelekbe tartozó Balaton és Kis-Balaton halászatának bérbeadására nézve a „Balatoni halászati részvény társulat“-tal kötött.

Ezzel Európa legnagyobb édesvízi tavának halászata 25 évre egységes kezelésbe és pedig olyan vállalat kezébe kerül, a mely 240.000 kor. alaptőkével egyenesen azért alakult, hogy a haltenyésztés előmozdításával, valamint megfelelő gyakorlásával a 108.100 kat. holdnyi vízterületnek halászatilag mentől jobb és tartósabb kihasználását biztosítsa.

Örömmel üdvözljük e vállalatot működésének kezdetén, valamint a balatoni halászati jogtulajdonosokat egyesítő »Balatoni halászati társulatot« is, azon nagyon helyes határozatáért, mely a kérdéses vállalat létrejövételéhez alapot szolgáltatott!

Sokszor állítottuk, ma is ismétljük, hogy a halászati érdekek fellendítésének leghivatottabb tényezői a halászati társulatok lehetnek, mert a törvény nem afféle véleményadó, avagy kedvezményezést teremtő testületekké teszi őket, hanem olyanokká, a melyek kellő erővel és tekintéllyel saját eszméjüket valóra válthatják. Szerveze-

tüknél fogva csupán tőlük függ, hogy a helyzeti viszonyoknak megfelelően az eszközöket megválasszák és alkalmazzák. Am, ha ezt a kor színvonalán álló értelmi tisztasággal fogatosítják, önkényt előáll az a közszellem, mely a jelenlegi közöny megtöréséhez és a lábra kapott téves és zavaros felfogások eloszlatásához nélkülözhetetlen.

Ime ez az első eset, a mikor egyik társulat, a tapasztalatok tanulságain indulva, lényegesen módosítja üzemét és ezzel a régi patriarkális rendszerhez képest hatalmas lépést tesz előre.

Feladatának teljesítésében sok mindent tett a halászati társulat, amit a fennforgó körülmények között megtennie lehetett. Elismerést érdemlő munkásságának és áldozatának azonban csakis az a tapasztalat lett gyümölcse, hogy a jelenlegi szétdarabolt bérletek mellett lehetetlen czélt érnie.

Kezdetben a halászat gyakorlásának szabályozására és ellenőrzésére fektette a fősúlyt, hogy így meggyőzve a bérlőket a rendszeres kímélet és óvás hasznáról, fogatba vehesse a haltenyésztés emelésére közvetlenebbül ható módokat. Törekvése azonban, noha lelkiismeretesen végezte az ellenőrzést, hajótörést szenvedett azon a versenyen, mely a bérlők között természetszerűen fennállott. A multból eredő kapzsiság párosulva a tudatlansággal, szinte általánossá tette azt a felfogást: „Ha ki nem fogom én, kifogja más“, s így a legtöbb bérlő

a pillanatnyi haszon megszerzésére, illetve biztosítására fektette a fősúlyt. Ha akadt is közöttük egy, aki ezen zsákmányolás pusztító voltát átlátva, embereit attól visszatartani igyekezett, a legtöbb bizony azon volt, hogy mentől kevesebb fáradsággal mentől több halat fogjon ki. Jogerős itéletek felmutatásával igazolhatnám, mily meglepő és jobb ügyhöz méltó leleményességgel és buzgósággal iparkodott nem egy bérlő a törvényszerű korlátozásokat kijátszani s ez uton magának nagyobb zsákmányt biztosítani.

Az is igaz azonban, hogy a tulajdonosok is sokban okai voltak a lábrakapott és rendszerré vált zsarolásnak, mert hiszen szerződéseiket olyan rövid időre kötötték a bérlőkkel, hogy azokra nézve a rövid lejárát, kapcsolatban a vállalati rizikóval elenyészően csekély kilátást nyújthatott arra, hogy a kímélet folytán elmaradt haszonért kárpótlást nyerhetnek. Már pedig ki vonhatná kétségbe, hogy úgy a mezőgazdaságban, mint a halászatnál ezen fordul meg a célirányos és okszerű üzem, a melyik mellett a tulajdonos és bérlő közötti *érdeellentét* a minimumra törpül.

A társulat alig néhány évi fennállása után kimondotta már, hogy az *egységes akarati szerinti kezelés* lehetőségének biztosítására a tulajdonosok esetleg lejárá szerződéseiket akként újíthatják csak meg, hogy 1900. január 1-én a társulat teljesen szabad kezét nyerjen az egész Balatonra nézve. A társulati ügyek lelkes intézői a birtokosokra nézve az *önkezelést* tartották legmegfelelőbbnek, mert azok javára így még a vállalati hasznot is megtakaríthatónak gondolták. De a fennforgó speciális viszonyok folytán a többség akarata az *egy kézben leendő bérbeadás* mellett döntött.

Igy jött létre az a vállalat, mely terjedelménél és üzemenél fogva ez idő szerint nemcsak hazánkban, de a külföldön is magában áll.

A vállalat alapjául szolgáló bérleti szerződés bőven gondoskodik azon garanciákról, a melyek mellett a bérlő saját érdekéből kifolyólag is kötelezve van gazdaságát jókarban tartani, sőt javítani és ez az, a mi a multhoz képest jelentékeny haladás számba megy.

Nem szólva a 25 évre terjedő bértartamról, különösen kiemelendő az a kötelezettség, mely szerint a bérlőtársulat a területet albérletbe nem adhatja, hanem a halászatot kizárólag saját kezelésben tartozik folytatni. A ki az efféle üzletbe valamennyire beavatva van, tisztában van azzal, hogy ehhez igen nagy beruházási és forgótőke szükséges. Kezeléshez megkívántató telepek, alkalmas vízijáróművek, szerszámok, vezetők és munkásemberek, stb. csupa olyan kellék, a mely tőkét köt le és gyümölcsötzetést követel. A legkisebb intézkedés, az üzlet terjedelménél fogva, erősen zsebbe vágó kérdés lévén, önkényt értetődik, hogy az üzlet a bérlőre nézve csak akkor jövedelmező és előnyös, ha ez kifogástalanul és a viszonyokhoz mérten teljesen okszerűen gazdálkodik.

Ha e mellett figyelembe vesszük azt is, hogy minden kezelés, a mely a halállomány csonkítását eredményezi, hatásában nemcsak egy évre, de évek sorára terjed, könnyű lesz átlátni, hogy a bérlőt igen nagy anyagi érdek kötelezi a helyes és kifogástalan gazdálkodásra, különösen ennek olyan módon való vitelére, hogy a Balatonnak halászatilag nem csak a *legjobb*, de a *legtartósabb kihasználása* biztosítható. Felesleges különösen hangsúlyozni, hogy az adott viszonyok mellett az az érdek sokkal közelebről érinti a bérlőket, mint a tulajdonosokat, ennélfogva érdekellentét közöttük csak a bérlet lejárta,

avagy a bérlőtársaság esetleges likvidációja esetén állhat elő.

De ennek az eshetőségnek elkerüléséről, különösen pedig hogy elejét vegye a zsarolás következtében előállható elnéptelenedésnek, szintén gondoskodik a szerződés. Nevezetesen megszabja ama korlátozásokat, a melyek mellett a halászat a bérlet utolsó öt éves ciklusában gyakorolható, továbbá pedig kötelezi a bérlőt arra, hogy a Balaton halállományának szaporítását mesterséges úton is előmozdítsa. Számszerint megszabja ugyanis, mennyi pontyivadékot és mennyi süllőikrát tartozik a bérlőtársaság évenként a Balatonba kihelyezni, amit ha tenni elmulaszt, a bérbeadónak áll jogában a hiányzó számú ivadékokat a bérlő óvadékának terhére bármi áron megszerezni és kihelyezni.

Szigorú jogi kötelezettség foglaltatik a szerződés azon pontjában is, a mely szerint a bérbeadó társulat az ellenőrzés jogát kiküldöttjei által szabadon gyakorolhatja, s a mennyiben a halászat üzését törvény- vagy szerződésellenesnek találja, a bérlő megfenyítésén kívül a szerződés felbontását is követelheti.

Teljesség okáért megemlítjük, hogy az évibér összeg nem fix, hanem öt-öt éves ciklusonként mindig az eredeti bérösszegnek 10—10%-val emelkedő. Ugy, hogy az első öt évben 44.000 k. az utolsóban pedig 61.600 k.-ra emelkedik.

Ebben az emelkedésben tükröződik vissza a tulajdonosokra háramló közvetlen haszon, a melyből egy-egy holdra 16 fillér esik, miután az eddigi 40 fillér jövedelem 56 fillérre emelkedik. Tagadhatatlanul szerfelett csekély a Balaton jövedelmezősége, hiszen 1 hold bérjöveldelme a Dunán nagy átlagban elér 1.20 k.-t, a Velencei tavon pedig 4.40 k.-t!

Meggyőződésünk, hogy ily csekély bér mellett könnyen boldogulhat a bérlő társulat; tiszta szívből óhajtjuk is, hogy boldoguljon! A mint első lett azon a téren, a hol a nagy tőke eddig ismeretlen volt, legyen első a haladás terén is és saját boldogulására irányított munkásságában soha ne feledje, hogy a világ halad s nekünk ezzel a haladással lépést kell tartanunk a halászat terén is.

Landgraf János.

Tógazdaságaink gyarapodása 1899-ben.

A »Halászat« első számában ismertettük már röviden tógazdaságainkat, általános tájékozást adván azok terjedelméről s a gyakorlatban tényleg elért eredményeikről.

Ezek az eredmények mindenkit meggyőzhetnek arról, hogy a halászat mint *önálló mezőgazdasági termelési ág*, a mi viszonyaink között is, nem csak hogy létjogosultsággal bír, de jövedelem tekintetében egyenrangú akármely más művelési móddal még azokon az eddig csaknem hasznavehetetlen területeken is, a melyeket — mintegy próbakép — mostanáig rendelkezésére bocsátottak.

Nagyon természetes tehát, hogy ilyen példák után fokozottabb érdeklődéssel fordul a gazdák figyelme a halászat felé s mind többen s többen veszik igénybe a földművelésügyi ministerium szakközvegeit és a tógazdaságok évről-évre szaporodnak.

Különösen kedvező lendületről számolhatunk be a lefolyt évben.

A tógazdaságok közül kifejtett tevékenység egy részét a már meglévők kiegészítő munkálatai foglalták le.

Első sorban említendő itt az e lapok hasábjain már ismer-

tett *cikolai tógazdaság* (Fehér-megye), a mely tavához képest 44 kat. holddal bővült; ezzel a tógazdaság 144 kat. holdnyi terjedelemben teljessé vált, el lévén látva most már kellő módon költő s teletető tavakkal is.

Kiegészítést nyert az ugyancsak gróf Zichy Nándor birtokán fekvő *Őrs pusztai* (Fehér-m.) tógazdaság is egy 70 kat. holdnyi hízlaló tó létesítésével. A tógazdasághoz számítva az ugyanazon birtokhoz tartozó szomszéd Egres pusztai tavakat, itt is egy 115 kat. holdnyi teljes rendszer lesz már most üzemben.

Igazán nagy arányokban hódított tért azonban a halászat az őrgróf Pallavini-féle mindszent-algyői uradalomban. Tavaly vetették meg a tógazdaságuk alapját. Benépesítettek kísérletképen máshol szerzett halivadékkal 30–40 kat. holdnyi vízterületet és megpróbálkoztak a fiasítással is. Az eredmények oly kedvezők, hogy ez idén tavak terjedelme már kerekaszámban 500 kat. hold. Mint különleges dolog felemlítendő, hogy e tógazdaságban a tavak vízzel való ellátása, illetőleg azoknak annyira fontos rendszeres lecsapolása *vizemeléssel* történik. Ezt persze az a kedvező körülmény tette lehetővé, hogy az uradalomban már régebben létesített rétöntözésnél is ily módon történik a vízzel való ellátás; különleges új berendezésekre tehát nem volt szükség.

Nagyobbszabású munkálatok foganatosítottak a Ferencz-csatorna vidékén is, kapcsolatban a csatorna intenzív halászati kihasználásával, a mely célra egy közkereseti társaság bérbe vette a csatornahálózatból az Uj csatornát s az Ó-csatornának Bezdántól a szt.-tamási zsilipig terjedő szakaszát. A vállalat sikere természetesen attól függ, hogy ezt a vízterületet kellő mennyiségű s minőségű halivadékkal be tudják-e népesíteni? E végből már 1898-ban megkezdtek az ivadék nevelést Kriegner György pékla-pusztai birtokán, rizstermeléssel kapcsolatban mintegy 25 holdnyi területen; ez idén pedig már 70 kat. holdnyi területen folytatták. Egészen új telepet létesítettek azonban 94 kat. holdnyi terjedelemben Ó-Szivác község határában a csatorna jobb partján, szemben a községgel, ott, ahol a csatorna felső s alsó tartányát zsilip különíté el. A két tartány vízszíneinek magassági különbsége igen egyszerűvé teszi a tavak megtöltését, illetőleg lecsapolását.

Igen szép, egészen új tógazdaság létesült *Előszálláson* (Fehér-m.), a cisztercita rend uradalmában, 105 kat. holdnyi terjedelemben. A tavak mind gyepek legelő-területeken voltak építhetők; a tápláló vizerek pedig, nem lévén nagyobb vízfolyásokkal összeköttetésben, ragadozó halaktól teljesen mentesek. E körülmény különösen ivadéknvelés tekintetében bír nagy fontossággal. Ugyanezen tógazdaság keretébe vonott be bérlet útján egy a közalapítványi uradalom birtokában lévő s Duna-Földvár határában elterülő 204 kat. hold terjedelmű tó is, a melynél némi pótmunkával az elengedhetetlen teljes lecsapolhatóság is biztosítva van. A jövő évben itt már tehát 309 kat. holdnyi vízen indul meg az üzem.

Kisebb tavakat, kísérletképen, épített meg a *zombolyai uradalom* s a *mezőhegyesi kincstári uradalom*.

Gróf Széchényi István *kálmáncsai* (Somogy m.) birtokán pedig egy 40 k. holdnyi tógazdaságra készített tervet az országos halászati felügyelőség; a végrehajtás azonban az 1900. évre maradt.

Örvendetes haladás mutatkozik azoknak a meglévő állóvizeknek az okszerű halászati kezelése tekintetében, a melyek le nem csapolhatók s így a rendszeres tógazdasági üzem keretébe nem vonhatók. Ezek kiválóan a ragadozó természetű stüllő tenyésztésére alkalmasak, amint azt a gyakorlati eredmények mutatják; három év alatt a legszebben benépesíthető az ilyen állóvíz.

A példákön okulva, a mult évben is két nagyobb tóban

fogtak hozzá stüllő-ikrák kihelyezéséhez. Mindkettő Erdélyben fekszik. Az egyik gróf Wass Jenő *czegei* tava 250 kat. hold terjedelemben; a másik Sándor János *mező-kapusi* birtokán van, nagysága 180 kat. hold.

Ezekön kívül még 6 kisebb tónak kezdtek meg az ország különböző vidékén ily módon való hasznosítását.

Fel kelle munkálatok keretében azt a törekvést is említenünk, a melynek célja a *palicsi* tó okszerű halászati hasznosítása. A tóban tett kísérletek kedvező eredménye alapján elhatározta Szabadka városa, mint a tó birtokosa, hogy jövőben nemes fajú hallal népesíti azt be s téli haltartókat is állít fel. A 740 kat. holdnyi vízterület bizonyára szép jövedelemmel fogja a törekvést jutalmazni.

Hogy pedig a halászat terén a lefolyt évben tapasztalt lendület még korántsem érte el tetőpontját, annak igazolására csak azt említjük, hogy a bélyei főhercegi uradalom egy körülbelül 3000 kat. holdnyi területen szándékozik tógazdaságot létesíteni. Az e végből szükséges felvételeket, tervezéseket az országos halászati felügyelőség ez évben már meg is kezdette. Az itt leirt munkákkal tógazdaságaink, illetőleg rendszeres s okszerű üzembe vett állóvizeink terjedelme együttesen 1371 kat. holddal szaporodott a lefolyt évben; ebbe azonban nincs beleszámítva a palicsi tó területe és a Ferencz-csatornának fent említett 897 kat. holdnyi nagyságú szakasza.

E gyarapodás kellő méltatása szempontjából végül közöljük az alábbi táblázatban tógazdaságaink 10 éven át való növekedését:

Tógazdaság létesült:

év	hány helyen	kat. holdnyi kiterjedésben
1890 végéig	9	1217
1891-ben	1	544
1892-ben	2	146
1893-ban	1	166
1894-ben	1	34
1895-ben	4	432
1896-ban	8	921
1897-ben	6	340
1898-ban	9	753
1899-ben	14	1371
Összesen	55	5924

Répassy Miklós.

A vidra biztos fogásmódja.

Bizonyára többen lesznek lapunk szíves olvasói között, kik tamáskodva olvassák majd cikkelyem sokat ígérő címírását, mert ugyanis vidrát »biztosan fogni« — ez oly hihetlenséggel határos állításként hangzik a már százféle »csalhatatlan«-nak állított fogási módot végig próbált s ugyanannyiszor megcsalatozott szakember fülében, hogy a meddő eredmények tapasztalatain okulva, kénytelen elzárkózni még a legrespektábilisabb irányból jött ezt illető állítások elől is.

Tényleg úgy áll a dolog, hogy eddig semmi olyan gyakorlati eljárást, melynek segítségével vizeink istencsapásától: a vidrától biztosan megszabadíthatnók halgazdaságainkat, nem ismerünk.

Azok a híres kaptányok és egyéb, vidrafogásra való (?)

készülékek, melyek külföldről ajánlatnak halgazdáinknak, — egytől-egyig haszontalanoknak bizonyulnak a rendkívüli elővigyázatos és kikapasztalhatlan furfangú vízi rabló ellen; mert bár kétségkívül és teljes bizonyossággal nyakon csípnék ugyan a veszélyes halcsiszárt — *ha* bele menne, de épen az a bökkenője a dolognak, hogy *nem megy bele: mert nem tudjuk a módját a csalijának*. Azért is meddő marad minden ezirányban való fáradozásunk.

Adnak ugyan a fogógyárosok »fogási utasításokat« is a remek kivitelű kaptányok mellé, a melyekben igen alaposan (?) meg van beszélve minden csinja-binja a »biztos« (!) fogási eljárásnak, — csak hogy ezeknek az a bajuk, hogy csupa theoretikus elveken nyugszik az egész »alaposságuk« és — sajnos, sehogyse vág össze a vidra szokásaival, mivel hogy ez a vízi hiéna nem a gyáros urak eszejárása szerint igazítja a maga dolgait.

Azok a lehetetlen illatú arkanum triplikatumok is, melyekkel a kaptánygyárosok recipéje szerint a fogóeszközöket bemázolni szokták (heringlé stb.) — szintén csak arra szolgálnak, hogy az állítólagos »csalogatás« helyett a kozmetika iránt kevéssé, vagyis inkább nagyon is érzékeny vidrát még inkább figyelmeztessék a titkos veszedelemre. — A próbálgatásoknak aztán rendesen az a vége, hogy a drága pénzeket beszerzett csapató-vasak illendő mennyiségű (de kevés fogantatú) áldások kíséretében a padlásra vándorolnak — a tradíciókhoz híven a mindenben olyan nagyon ludas »nímet« rovására iratván ezuttal is ez újabb becsapását a magyarnak, habár angol volna is leveles a dologban, — a mi egyébiránt a vidra szempontjából tökéletesen mindegy, mert merő képtelenség azt hinni, hogy ez az ügyes és rendkívül vigyázatos jószág a sörös kancsó mellett kifundált theóriák szerint engedi magát megfogni!

Pedig milyen szükség volna egy olyan megfelelő, biztos eljárás birtokába jutni, a mely ezt lehetővé tenné!

Valóban, ha meggondoljuk, hogy egyetlen vidra napi táplálékára legalább is 1 kl. hal szükségeltetik — s így egy évre kb. 400 kilogram; — ha meggondoljuk továbbá, hogy a vidra többet pusztít, mint a mennyire táplálékul szüksége van: tehát *vérszomjból*, *szenvedélyből* is halászik — s végre ha fontolóra vesszük azt az épen nem rendkívüli esetet is, hogy a vidra egy éjjel 4–5 kilós halat is elfogyaszt — mondom mindezeket meggondolva: csak sajnálni lehet, hogy máig sincs kitalálva az az ellenszer, melynek révén biztosan megszabadíthatnánk vizeinket e vérszomjas gonosztevőtől.

Merülnek fel ugyan esetek néhol, melyek látszólag egyik-másik fogási eljárásnak az előnyét bizonyítják, — de ezek mind csak *lokális* jelentőségűek és mint ilyenek csakis bizonyos körülmények közt válnak be, — ellenben a helyi és talajviszonyok másnemű alakulásai és eltéréseinél teljesen kudarcot valunk velők; egy minden körülmények közt, tehát *általában* megfelelő és beváló eljárást azonban még eddig senki sem állapított meg. Én magam is sokat próbálkoztam, kísérleteztem ez irányban, de dűlőre jutnom eddigelé nem sikerült: nem tudtam kitalálni a módját, mikép kell a vidrát *biztosan* (s ez a fő) csalira venni. Hanem ami nekem nem sikerült, úgy látszik talán sikerült ujabban másnak. Ugyanis nemrég egy igen praktikus eljárásról kaptam tudósítást, a melyről itt egyet-mást — okulás végett azok számára, akiknek esetleg szükségük lehet rá, — elmondani akarok — és ezzel kapcsolatban más egyebet is, a melyek azonban a dologgal szoros összefüggésben állanak.

Tudvalevőleg a vidra az éj leple alatt szokott munkálni, ekkor jár kártékony kalandjaira s ez az oka, hogy csak akkor veszünk tudomást jelenlétéről, mikor már a halállomány hirtelen való megfejtetlen fogyása fel-

világosít bennünket s önkénytelenül is az észrevétlenül lappangó négy lábú vízi rablóra irányítja gondolatunkat. Ez persze csak felületes áttekintés mellett történik így. Hanem ha — egyéb bajok híján — tapasztaljuk, hogy tenyészetünk pang: ne sajnáljuk a fáradságot s vizsgáljuk csak jól meg vizeink partjait, különösen a befutó kisebb zátonyokat, a mélyedésekből kiemelkedő kötuskókat, tömböket, vagy oszlopok, fatörzsek felületét — és ha olyas feketébe átmenő sötétzöld színű, ragadós, enyvszerű ürüléket, vagy pláne halcsontokat, rákmaradékokat találunk, úgy ezen korpusz deliktik alapján bizonyosak lehetünk afelől, hogy a veszedelmes halpusztítóval van dolgunk. Mindenesetre legkönnyebb ismertető jel a *csapa*, különösen télen a hóban látható talplenyomatok; — de nyáron a vidrayom észrevetésére nagy gyakorlat kell, kivált ha a partok sűrű, buja tenyészetű növényzettel vagy fűvel vannak borítva.

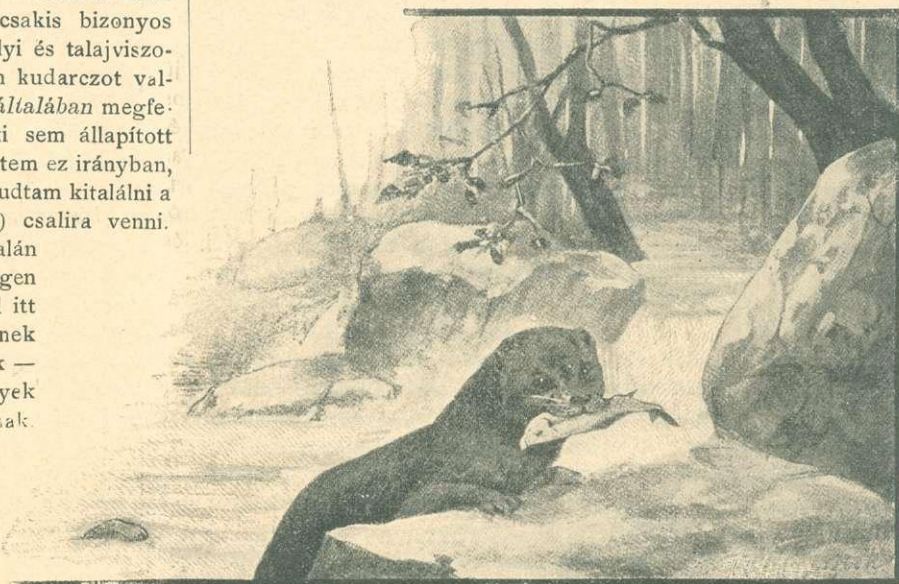
Tehát ha a talált jelek után a vidra jelenlétét megállapítottuk, — akkor *rendes* kiszálló helyének kifürkészéséhez fogunk, a mi egyszerűen úgy történik, hogy több nap egymásután végigjárjuk a partokat, míg végre a keresett helyre vagy helyekre ráakadunk — nem véve tekintetbe a cél nélkül való kiszálló helyeket, az olyanokat t. i. hol a vidra egyszerűen kijön a szárazra s rövid úton ismét a vízbe ereszkedik.

A *rendes* kiszálló hely egészen más; ez *állomás* olyan kedvencz helye a vidranak t. i., ahol leskelődés, étkezés, pihenés, vagy végre *üritkezés* végett (ez a fontos!) gyakran megfordul s rövid ideig tartózkodni szokott. Az üritkezési helyekre nézve megjegyzem, hogy a vidra ép úgy betartja azokat a *kiválasztott* helyeket, a hol ürülékét lerakni szokta, mint a nyest, tartozván ő is a nyestfélékhez; a könnyebb feltalálhatás okából megjegyzendő azonban, hogy szükséghelyeit mindig valami kis emelkedésen, gyakran vakondtúrason választja a víz szélén. És az ily helyek azok, ahol biztos fogásra számíthatunk és ahol a vidravasat felállítanunk kell.

Mielőtt azonban a tör elhelyezéséhez látnánk, nem árt mégis egészen biztos meggyőződést szereznünk afelől, nem-e talán valamely elhagyott állomással van dolgunk, avagy pedig csakugyan látogatott hely az? Ha utóbbi felől alapos meggyőződést szereztünk magunknak, dologhoz láthatunk.

Főlszerelésünket a következő tárgyakkól állítjuk össze:

Fődolog természetesen az erős, *alólfekvő rúgóra járó* vidravas, a miről egyébiránt még szót teszünk, — továbbá kell a vashoz egy 2 m. hosszú, *vékony*, de erős láncz, melynek egyik végére a kaptány, másik végére egy 50 cm. hosszú ki-

hegyesített száraz karó erősítették. Kiegészíti felszerelésünket egy darab erős csomagoló-papír, egy rövidnyelű balta, erős éles kés, rövidnyelű lapát és végre egy literes bádóg. Mindezt egy még használatban nem volt vadonúj zsákban helyezzük el s szállítjuk ki a tettehelyre.

Itt első dolog — mielőtt a vas felállításához látnánk — a vízbe gázolni, hogy az *iszapos* víz lábbelinket kellőleg dezinficiálja a *suvix* vagy kenőcsillattól; kezeinket is jól megmossuk a vízben. Aztán kigázolva a vízből, csomagunkat a fogóhelytől 10–15 lépésnyire letesszük; majd előszedvén a kellékeket: a vasat, kést, baltát, lapátot és literes bádógot, — mindezeket vízi iszappal erősen bemázoljuk. Ezen előkészületekkel rendbe jövén, a további munkához látunk. A hol az ürülék fekszik, azt a helyet a vasnak megfelelő körületben vigyázva, óvatosan körülvágjuk és a lapáttal kiemeljük a *lehetőleg vékony* földréteget; aztán a mélyedés közepére a karót beverjük, úgy, hogy felső csücske a földdel (a mélyedésben) egy síkban álljon; ekkor a lánczot a karó *mellé* összerakjuk, majd pedig a fogásra állított vasat a kivágott mélyedésbe helyezve, a megfelelő nagyságra vágott csomagoló papírral letakarjuk, — azután pedig, mikor ezzel is készen vagyunk, az ürülékkel *együtt* felvett föld- (vagy gyöp) réteget óvatosan visszahelyezzük gödrére — illetőleg a vasra. Ezzel a fölállítás rendben volna, csak még a fertőtlenítés van hátra, a mi vízzel és iszappal történik a literes bádóg segítségével. Megöntözzük ugyanis a vas környékét s közvetlen körületét, sőt erősen a körülvágás barázdáit is vízzel és *iszappal*, minek végeztével tökéletesen rendben van a dolog s a legjobb reménnyel várhatjuk az eredményt.

Annak illusztrálásául, hogy a leírt fogási módszer mennyire beválik ügyes előkészítés mellett, álljon itt *Storcz* Mátyás csász. és kir. udvari vadásznak az általa elért eredményekről közölt kimutatása:

1899. február 3-án fogott egy 7¹/₂ kilós vidrát; ugyancsak február 17-én egy 10 kilós és 28-án egy 8 kilós vidrát. Márczius 13-án egy vidráját vassal együtt ellopták. Fogott továbbá április 30-án egy nőstény vidrát (3 magzattal), május 10-én szintén egy nőstényt (2 egénagyságú magzattal). Junius 27-én egy megfogott vidrát vassal együtt elloptak stb. E vidrák mind a gödöllői Rákos-ér és tónál kerültek kézre. Folyó évi január hóban is fogott ugyanott *Storcz* egy impozáns nagyságú nőstény vidrát, melyet dr. *Lendl* Adolf dermatoplasztikai laboratóriuma a párisi világkiállításra küldött.

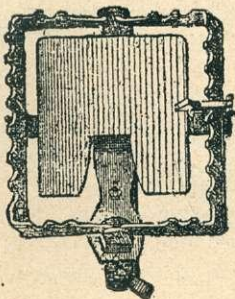
A gödöllői koronauradalom 5 forint fogási díjat fizet minden egyes megfogott vidráért. —

Végül még néhány szót a vidravasról.

A vidrafogáshoz ugyan alkalmas az igen erős rugójú közönséges tányérvas is (alól fekvő rugóval), de egészen biztos eredményre csak az egymásba illő csipkés fogazatú és szögletes alakú *különleges vidravasnál számíthatunk*. A vas alakját rajzunk mutatja. Az ilyen vasak biztosan és erősen tartják a beléjük került vadat; holott a közönséges tányérvasból sokszor kivonja magát a rendkívül nagy testi erejű és sikamlós testű vidra.

Ily vasak a sziléziai csapdagyárosoknál aránylag olcsó áron beszerezhetők. Dr. *Lendl* Adolf intézete készsággel kezére jár az érdeklődőknek s megkönnyíti a vasak beszerzését a jó ügy iránt való szívességből; — míg alólirott további tanácsal szívesen rendelkezésére áll a halgazdaságoknak.

Lakatos Károly.

TÁRSULATOK.

As Érd-dunaegyházas halászati társulat t. évi november hó 11-én rendes közgyűlést tartott Duna-Adonyban. A közgyűlés jegyzőkönyvéből közöljük a következőket:

1. Az alelnök-igazgató a társulati ügyekről szóló évi jelentését következőkben adja elő:

A társulat által életbeléptetett tilalom még mindig nem érvényesült kellőképen, mert főleg a községi előljáróságok kevés figyelmet tanúsítottak az ellenőrzésben. A legtöbb községben a tilalmi időszakokban is árultak halakat, sőt az ehhez igényeltető származási bizonyítványokat is oly lelkiismeretlenül állítják ki, hogy azzal egyenesen a törvénynek könnyű kijátszását mozdítják elő. A tilalmi időszakban történt kihágások egyik esetében az adonyi főszolgabírói hivatalnál feljelentést tett két halász ellen, kik már hasonló kihágásért két ízben büntetve voltak, azonban a helyett, hogy a visszaesést súlyosbító körülménynek tudta volna be és ennél fogva szigorúbb büntetést szabott volna ki, — felmentette őket. Ez az ügy, fokozatos fellebbezés folytán, harmadfokú elbírálás alatt jelenleg a földmivélségügyi m. kir. ministerium előtt van.

A társulat kötelékébe tartozó Duna-szakaszt több ízben beutazta és azt tapasztalta, hogy a használatban levő hálók szemei, valamint a bárkákban talált halak a törvényt szabta minimumnál is kisebbek. Az éjjeli halászás folyik és az illetők a megkívánt jelzőlámpákat nem használják. A földmivélségügyi m. kir. ministerium által adományozott 1,500,000 darab fogassüllő ikrát, valamint 3000 darab rákot sikeresen kihelyezte, úgy, hogy előbbiből 70% utóbbiból pedig 85% maradt meg.

Az igazgatói jelentés körül kifejlődött eszmecsere alkalmasból Nagy Pál indítványozza, hogy egy felterjesztés intéztesse a nagyméltóságú földmivélségügyi m. kir. minister úrhoz, hogy a halászati kihágásokra vonatkozó felügyeleti jog, illetőleg a halászati törvény végrehajtása tárgyában kiadott 5000–89. számú rendelet 35. §-a rendeleti úton az erdőtiszték és erdőőrökre is kiterjesztessék, míg Lits Gyula választmányi tag a közigazgatási hatóságoknál elvárható szigor alkalmazását egy a közigazgatási bizottsághoz benyújtandó kérvény útján véli elérhetőnek. A közgyűlés mindkét indítványt magáévá teszi és az elnökséget megbízza annak végrehajtásával.

2. A bemutatott pénztári számadások kitüntetik, hogy a folyó évben a tagok évi járulékból bevétel volt 169 frt 99 kr., a kiadás meg 166 frt 15 kr.

3. A közgyűlés az igazgatót megbízza, hogy a kihágásokat feljelentő egyéneket saját belátása szerint jutalmazza.

4. Az 1900. évre összesen 100 frt. bevétel irányoztatott elő, a minek fedezetére a tagok évi járuléka gyanánt egy-egy holdra 2 krajczár kivetés állapított meg.

5. A jelenleg érvényben álló leghosszabb tartamú szerződés 1904-ben fog lejárni, miért is a közgyűlés elhatározta, hogy az ezentúl lejáró szerződések 1904-ig hosszabbittassanak meg, hogy ily módon elérhető legyen a jövőben kötendő szerződések közös lejáratára.

6. A szomszédos felső és alsó halászati társulatok működéséről ez ideig mi sem jutván a társulatnak tudomására, a közgyűlés elhatározta, hogy a földmivélségügyi m. kir. ministerhez intézendő felterjesztésében erről is jelentést teend.

7. Végre az alapszabályok 17. §-a alapján az elnök, alelnök-igazgató s választmány mandátuma letelvén, ezek megválasztása következett, mire a közgyűlés elnökké: ifj. gróf Zichy Nándort, alelnök-igazgatóvá: Paczona Istvánt, választmányi tagokká: Lits Gyula, Gressl Hugó, Guttmann Lajos, Nagy Pál és Günsberg Mór tagokat egyhangulag megválasztotta.

A »Soroksári Dunági« halászati társulat f. évi decz. hó 3-án Grassl Hugó alelnök-igazgató elnöklete alatt tartotta meg rendes évi közgyűlését. A közgyűlés tárgysorozata szerint az igazgatói és pénztári jelentéseket mutatta be és a folyó ügyeket intézte el. Ezzel kapcsolatosan elhatározta, hogy a földművelésügyi m. kir. minister úrhoz intézendő újabb beadványban kérelmezni fogja egyrészt, hogy a halaknak a tilalmi időszakban való árulása Budapest fő- és székváros vásárcsarnokai-ban tiltassék meg, másrészt, hogy a Berg Adolf-féle ásványolaj-gyár részvénytársaság és a magyar petroleumipar részvénytársaság szennyvizei ne legyenek a soroksári Dunaágba bebocsájtathatók.

Végre a tagok évi járulékát a jövő 1900. évre kat. holdanként 2 krban állapította meg.

VEGYESEK.

Különös halásszat. A menyei birodalom sok egyéb furcsaságai között a halászat egy különös neme érdemel főlemelést. A khinaiai egy madárfajta, a kormorán, szelidített példányai segítségével halásznak. Bámulatos, mennyi halat hoznak föl ezek a madarak és pedig jó nagyokat, melyeket lenyelni nem képesek. Az ilyen halakkal a kormorán a parthoz úszik, hogy ott erőt vegyen rajta, de miközben így prédáját lenyelni igyekszik, akárhányszor másik madár csap le oda és mialatt a két szárnyas a prédán marakodik, a hal sokszor elmenekül. A halász, hogy ezt megakadályozza, csolnakján folyton ide-oda evez a halászó madarak között és mihelyest azt látja, hogy valamelyiknek hal van a szájában, a madarat egy kis háló segítségével elfogja. A halász erre elveszi a kormorántól a halat, melytől az nem szívesen válik meg, kielégíti a madarat egy kisebb hallal és újra a vízbe dobja. Minden madárnak a nyaka tövére egy kis zsinór van kötve, hogy a halat le ne nyelhesse, hanem a torkán akadjon. A halász pedig látva, hogy a madár fuldoklik, csak megnyomja egy kicsit a nyakát és az elfogott hal kicsúszik.

Német ember a magyar halászatról. A Stettinben megjelenő »Deutsche Fischerei-Zeitung« ez idei évfolyamában hosszabb cikket közöl C. Paeske ismert német halászati író tollából »Eine Fischerfahrt nach Ungarn« címmel. Paeske-t a »Balatoni halászati részvénytársaság« kérte fel, adna szakvéleményt a Balaton lehalászására és a lehalászott anyag kereskedelmi értékesítésére vonatkozólag. Ebből az alkalomból utazta be a Balatont s erről az utazásáról ad számot a jelzett cikkben.

Nem akarunk most a dolog érdeméhez hozzászólni; a Balaton halászatának kérdése bizonyára foglalkoztatni fog még e helyen hivatottabbakat is. A német író némely általános jellegű kijelentése mégis elég érdekes arra, hogy feleleljünk.

Igy mindjárt azzal kezd, hogy Magyarország Európának az az országa, a melyben a halfogyasztás a legcsekélyebb. És ebben, sajnos, körülbelül igaza van. A vizekmenti lakosság még csak szokott halat enni; de az ország egyéb részeiben bizony ritkaság számba megy. A szó szoros értelmében drága luxus-étel, a mely csak a jobbmódú családok asztalára kerülhet!

Az már aztán természetesen nem egészen áll, a mit tovább mond, hogy t. i. alig ismernek az országban egy halétnél, a »Paprikasch«-nál egyebet, a mi a »halászlé« akar lenni. Ez már aztán mégis csak olyan hangzatos túlzás, a melyen csak mosolyoghatunk!

A budapesti vásárcsarnokok halelárusításával sincsen megelégedve. Úgy látszik, igen kedvezőtlen időben járhatott ott, mert állítása szerint csak nagyon kevés fajt árulnak s elevenen egyáltalán nem. Vevő igen kevés volt. Nagyon jól tudjuk pedig, hogy eleven pontyot, harcsát bármikor kap az ember. Fajokban is megfelelő a választék. Az is ismeretes, hogy az ország minden valamire való halát a fővárosba hozzák; a halpiac itt tehát általában igen élénk szokott lenni.

Az bizonyos azonban, hogy a nagyobb mértékű fogyasztásnak itt is útját állja még a halhús drágasága.

A cikkek egyébként jóindulattal szól a magyarokról; az

igaz, hogy a bizonyos vállveregető jóindulattal! Igen erősen hangsúlyozza mindjárt bevezetőképző az a kulturmunkát, a melyet olyan országban volt alkalma teljesíteni, melyben a halászat s halfogyasztás még csak pólákban van. Nem feledkeznek meg a német irodalom befolyásáról sem a magyar halászat fejlődésére.

Hát hiszen a világért sem akarjuk tagadni, hogy a németektől nagyon sokat tanultunk, de mégsem mindent, a mit tudunk. Ha Paeske tovább is mert volna menni a Balatonnál s szénézett volna az országban máshol is, ha szóba állott volna egyik-másik tenyésztővel, szakemberrel, bizonyára belátta volna — tartjuk olyan hozzáértőnek — hogy itt már nem a mester gyámolítására szoruló tanítvány munkájáról van szó, hanem olyan működésről, a melynek az egyének s a különleges helyi viszonyok megadták a maga sajátos jellegét s amely működés bármily szűk keretben mozog is még ezidő szerint az övékhöz képest, még sem utánoz, hanem alkot. *Balatoni.*

Budapesti halpiac. A karácsonyi hét beálltával a halüzlet az ez időben szokott élénk képet mutatja.

Előző jelentésünkben jelzett viszonyok tényleg bekövetkeztek, amennyiben a folyamok gyöngye zajlása és a tavak vékony jégkérgé a halászatra kedvezőtlenül alakultak s így a felhozatalokat apasztották. Szerencsére a gyűjtött készletek a karácsonyi szükségletet nagyjában fedezik.

Egyes fajok, mint például nagy kecsge és középfejű élő harcsa, csak kis mennyiségben van a piacon, miért ezek ára a szokottnál jóval magasabbra emelkedett.

A hozatal jelenleg főképp élő halra szorítkozik, melynek nagyrésze ponty- és csukából áll. Ilyen szállítmányokból két bárka a jégzajlás következtében Földvár és Mohács körül elakadt Előbbit Apatinban, utóbbit Zimonyban békéztattott.

E bárkából a halat most hordókban szállítják föl, mi annak árát, a magasabb költségek folytán, jóval emeli.

Jegelt halból a belföld napi fölhozatala 3-4 ládára tehető. Románia most Budapestre alig szállít valamit és inkább az Alföld nagyobb városait és Erdélyt látja el, hol árujárt aránylag magasabb árakat ér el mint itt. Budapestre alig jön onnan több napi 1-2 ladanál.

Ilyen viszonyok mellett hazai haltermelőink igen jó árakat érnek el.

Mint hogy a halászatra nálunk, fent említett viszonyok folytán, oly mostoha idő jár, az eddig oly jövedelmező süllyfogások is megszüntek és kereskedőink ismét kénytelenek e nagy fogyasztásnak örvendő halat Oroszországból hozatni.

A mérsékelt jegelt pontykészletek folytán az élő ponty fogyasztása emelkedőben van és így a tenyésztett halak fogyasztása is nagyobb arányokat fog ölteni, mi tekintettel a még meglévő nagy készletekre, csak örvendetes.

Mint közgazdaságilag kedvező jelenséget megemlítem, hogy az ideai karácsony alatt sem hoztattak halkereskedőink egyetlen egy hordó pontyot sem Csehországból.

Jelenlegi nagybani halárak ezek:

HALFAJ	HAZAI		ROMÁNIAI	
	Élő	Jegelt	Élő	Jegelt
	frt	frt	frt	frt
Fogas, balatoni	—	140-170	—	—
Süllő, nagy	140-160	120-140	—	—
» közép	—	60-70	—	—
» apró	—	40-60	—	—
Tok	—	120-150	—	120-130
Kecsge, nagyobb	—	150-180	—	—
» kisebb	—	80-120	—	—
Ponty, nagy	80-90	50-60	—	40-50
» kisebb	60-70	30-40	—	25-30
Harcsa, vágni való	110-120	80-100	—	80-90
» kisebb	90-110	40-60	—	40-50
Csuka	80-70	20-40	—	—
Orosz süllő	—	—	—	57-70

C . . . . .

